

Превод от английски език

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Réseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

Съфинансирано от Програма „Правосъдие“ на Европейския съюз

Въведение

На Общото събрание в Париж през юни 2017 г. беше приет стратегическият план на ЕМСС за 2018-2021 г. Работният план за 2020-2021 г. определя действията, които ЕМСС планира да предприеме от юли 2020 до юни 2021 г. с цел постигане на стратегическите цели, заложи в Стратегическия план за 2018-2021 г.

Изпълнението на работния план за 2020-2021 г. беше сериозно затруднено от разразилата се пандемия от коронавирус и последвалите мерки, предприети за нейното овладяване от различните правителства.

1. Функциониране на Асоциацията

1.1. Общо събрание

През 2020 г. първата част от Общото събрание, сесия само за членове, посветена на функционирането на Асоциацията, беше организирана дистанционно на 10 юни. По време на заседанието бяха избрани 4 членове на Изпълнителния борд и председател. Трите съвета на Обединеното кралство получиха статут на наблюдатели. Освен това Финландският съдебен съвет (Съдебна администрация), който започна своята работа през януари 2020 г., стана член на ЕМСС. Втората част на Общото събрание беше организирана на 11 юни и разгледа върховенството на закона.

1.2 Изпълнителен борд

1.2.1 Функциониране на Асоциацията

Изпълнителният борд отговаря за управлението на организацията между провеждането на Общите събрания. Той проследява тенденциите в държавите членки във връзка с независимостта на съдебната власт и съдебната реформа. Занимава се с финансовите въпроси на Асоциацията, функционирането на органите и външните отношения на ЕМСС.

Срещи

Бяха проведени четири виртуални срещи на Изпълнителния борд, две през септември и ноември 2020 г. и две през февруари и май 2021 г. През април се проведе допълнителна среща за обсъждане на проекта за Стратегия 2022-2025 г. По време на референтния период не е имало срещи „на живо“. Между заседанията Бордът комуникира чрез имейли. Доклади от заседанията бяха изпратени на членовете на ЕМСС след срещите.

Нова стратегия на ЕМСС за 2022-2025 г.

През есента на 2020 г. членовете и наблюдателите на ЕМСС бяха поканени да представят обратна информация за настоящия стратегически план, за въздействието на ЕМСС, предизвикателствата и възможностите пред него. Въз основа на представените данни, бе изготвена първа версия на плана от офиса на ЕМСС и тя бе обсъдена с Изпълнителния борд, а след това членовете и наблюдателите бяха поканени да представят информация и коментари на онлайн среща на 20 април. Впоследствие Изпълнителният борд прие окончателния проект на заседанието си от 7 май 2021 г. Проектът беше изпратен на Общото събрание за одобрение.

Защита на върховенството на закона и застъпничество

Изпълнителният борд следи отблизо събитията в някои конкретни държави членки, като например Полша, Унгария, Испания и Словакия.

- На 27 октомври 2020 г. Бордът на ЕМСС изпрати [писмо](#) до Европейската комисия, в което призовава Комисията да реагира по случая с последното назначаване на председателя на Върховния съд (Kuria) на Унгария.
- На 8 декември 2020 г. Изпълнителният борд на ЕМСС публикува [изявление](#) относно положението на съдебната власт в Турция.
- На 18 януари 2021 г. председателите на ЕМСС и на Европейската асоциация на съдиите (EAJ) [изготвиха писмо](#) относно решението за създаване на Форум за съдии в Европа. Писмото е изпратено до министрите на правосъдието на триото на председателството на Съвета на ЕС (Германия, Португалия и Словения).
- През януари 2021 г. председателят на ЕМСС изпрати становище за съвместната комисия по европейските въпроси в Ирландия /Oireachtas Ireland/ относно доклада за върховенството на закона на ЕК.
- На 10 май 2021 г. ЕМСС изпрати писмо до Асоциацията на съдиите в Сърбия в отговор на тяхното питане относно съвместимостта на канцеларията на Висшия съдебен съвет с членство и председателство на професионална асоциация на съдиите в Сърбия.

Полша

Бордът беше активно ангажиран с променящата се ситуация в Полша.

По време на виртуалното Общо събрание за 2020 г. на 10 юни, по отношение на предложението на Изпълнителния борд за обсъждане на изключването пред Общото събрание на ЕМСС, беше договорено извънредно заседание на Общото събрание да вземе решение по този въпрос. По време на заседанието на Борда на ЕМСС на 23 ноември 2020 г. Бордът на ЕМСС се съгласи със заключението, че ситуацията допълнително се влошава. Върховенството на закона в Полша подлежи на непрекъснати атаки. Не е постигнат напредък, не са предприети действия от полските власти по отношение на спазването на принципите на правовата държава и независимостта на съдебната власт. Освен това няма признаци това положение да се подобрява в бъдеще. В допълнение предложението за изключване на Полския национален съдебен съвет от ЕМСС все още се разглежда от някои от членовете на ЕМСС, въпреки че повечето членове са посочили, че биха подкрепили това изключване.

ЕМСС се ангажира с ЕСПЧ и получи разрешение да се намеси като трета страна по следните три дела: *Grzeda* (2019), *Zurek* (2020) и *Tuleya* (2020) всички срещу Полша.

1.2.2 Финанси на Асоциацията

Изпълнителният борд отговаря за бюджетните въпроси на Асоциацията. В момента ЕМСС се финансира чрез годишна оперативна субсидия по Рамково споразумение за партньорство за 2018-2021 г. Вследствие на пандемията от коронавирус работният план и бюджет, на които се основава субсидията, не са напълно постигнати. През май 2021 г. ЕМСС внесе предложение за Рамково споразумение за партньорство с Европейската комисия за осигуряване на субсидия за периода 2022-2025 г.

1.2.2 Служители на постоянния офис

Изпълнителният борд отговаря за функционирането на постоянния офис на ЕМСС. Настоящият персонал на офиса на ЕМСС се състои от Моник ван дер Гос, на пълен работен ден, директор; Натали Калебо, един ден в седмицата (до края на юни 2021 г.), асистент по управление. От 1 януари 2021 г. персоналот на офиса на ЕМСС се разшири и към екипа се присъедини Александра Свиталска, служител на пълен работен ден, отговаряща за политика и административна подкрепа.

1.2.3 Сътрудничество и външни отношения

Европейска комисия и Европейски парламент

ЕМСС продължи сътрудничеството с партньорите за насърчаване и запазване на върховенството на закона. За тази цел ЕМСС си сътрудничи с ГД „Правосъдие“ за по-нататъшното развитие на информационното табло в сферата на правосъдието; допринася за доклада за върховенство на закона за 2021 г., като представя общ преглед на настоящите предизвикателства; продължава да участва в диалога с Европейската комисия по въпроси като функционирането на съдебните съвети, независимостта на съдебната власт, качеството и ефективността на правосъдието и контактите с Европейския парламент, особено по отношение на върховенството на закона и независимостта на съдебната система чрез активното участие на председателя на ЕМСС в заседанията на комисията LIBE (събитие LIBE относно създаването на постоянен механизъм на ЕС за върховенство на закона; Първият годишен доклад за върховенството на закона от Комисията, както и ролята на националните парламенти, среща DRFMG за ситуацията в Полша; Обмен на становища LIBE/AFET относно положението на литовските съдии).

ЕМСС допринесе за доклада на Европейската комисия за върховенството на закона за 2021 г. ЕМСС също допринесе чрез своите членове за информационното табло в сферата на правосъдието на ЕС за 2021 г. Докладът за върховенството на закона за 2020 г. беше представен на членовете и наблюдателите на ЕМСС на онлайн събитие през октомври 2020 г.

Съд на Европейския съюз

СЕС е наблюдател в ЕМСС. През септември се проведе двустранна среща между председателя на ЕМСС и председателя на СЕС. Съдът на ЕС също допринесе за стратегическия план на ЕМСС, като отговори на SWOT анализа.

Съвет на Европа

ЕМСС се обърна към КСЕС, който към момента работи по актуализация на становище номер 10 относно съдебните съвети (2007 г.), за да види как ЕМСС може да участва в изготвянето на становището. КСЕС увери, че позицията на ЕМСС ще бъде взета предвид.

Академия по европейско право

ЕМСС получи искане от Академията по европейско право (ERA) да изпрати представител в техния съвет на настоятелите. ЕМСС е имала такъв представител и в миналото. Това е добра възможност за ЕМСС да се наложи като една от ключовите заинтересовани страни в Европа, представляваща съдебната власт. През май 2021 г. председателят и директор на ЕМСС участваха във виртуална среща с представителите на ERA, за да обсъдят допълнителни подробности.

Други

Информационната дейност на ЕМСС и въздействието в рамките на съдебните системи и съдилищата в ЕС бяха засилени чрез продължаване на сътрудничеството с другите основни съдебни мрежи (Европейска асоциация на съдиите, АСА-Eurore, Мрежата на председателите на върховните съдилища на ЕС). Председателите заседават всеки първи понеделник на месеца онлайн, за да обсъдят развитието в Европа и да представят работата и действията си. Председателят на ЕМСС беше поканен да говори в Общото събрание на Европейската асоциация на съдиите през май 2021 г. Срещата беше отменена. Освен това председателят беше поканен от АСА-Eurore да присъства на тяхното Общо събрание през май 2021 г.

Председателят участва в две срещи на кръгла маса (6-та и 7-ма експертна кръгла маса), организирани дистанционно от офиса на ОССЕ/СДИПЧ относно върховенството на закона в Полша. Също така участва като лектор в Конференция на високо равнище „Върховенство на закона в Европа“, организирана съвместно от Португалското председателство на Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия на 17 и 18 май 2021 г.

2. Прилагане на Стратегическия план на ЕМСС

Стратегическият план на ЕМСС за периода 2018-2021 г. беше приет на Общото събрание в Париж на 7 юни 2018 г. Планът послужи като основа за Рамковото споразумение за партньорство с ЕС, което ще гарантира годишните оперативни грантове от Европейската комисия.

2.1.1 Основни проекти

Основен проект 1 Независимост, отчетност и качество на съдебната власт

През 2019/2020 г. работата по проекта се състоеше в няколко дейности в областта на независимостта, отчетността и качеството на правосъдието. Действията следваха цикъла на подобрене, въведен през предходния период по проекта. Въпросът за независимостта на съдебната власт и качество изисква постоянно внимание, особено след последните събития в няколко държави членки на Европейския съюз, където спазването на принципите на върховенството на закона поражда безпокойство.

От основно значение за мисията на ЕМСС е укрепването на независими, но все пак отчетни съдебни власти в Европейския съюз, за да се гарантира достъп до справедливи, независими и безпристрастни съдилища. За тази цел ЕМСС работи систематично за разработване на стандарти и насоки за управлението на съдебната власт и изпълнението на основни функции като назначаването на съдии. За да се оцени степента, до която са реализирани стандартите и насоките, е разработен и приложен набор от индикатори за независимост и отчетност. Тези индикатори се фокусират, от една страна, върху официалните гаранции и механизми, които са от съществено значение за независимостта и отчетността на съдебната система, а от друга страна, върху възприятията за независимост от заинтересованите страни. Работата по оценка на качеството на правосъдието е разширена и включва специфичен фокус върху възприемането и опита на ползвателите на услуги на съдилищата относно независимостта на съдебната власт.

Проектът продължи през 2020/2021 г. Имаше три работни потока:

- Индикаторите за независимост и отчетност;
- Проучване на ползвателите на услуги на съдилищата;
- Качеството на съдебната власт.

Независимост и отчетност на съдебната власт

Първата фаза на цикъла е измерването на индикаторите, проведено миналата година (2019/2020). Тази 2020/2021 година акцентът беше върху обсъждането на резултатите в диалоговите групи и започването с планирането на подобрения.

По-точно, по време на Общото събрание през 2020 г. бяха договорени следните стъпки за 2020-2021 г.:

1. Обсъждане на резултатите от индикаторите в диалогови групи на членове и наблюдатели в периода от септември до декември 2020 г. с оглед на съвместния анализ на резултатите и определяне на приоритетите за плановете за подобрене.
2. Формулиране на становище на ЕМСС по отношение на официални и церемониални функции на управление, които по същество могат да намалят независимостта на съдебната власт.
3. Разработване на плановете за подобрения за справяне със слабостите и/или за надграждане на силните страни в периода от януари до юни 2021 г.
4. Подготовка на следващото издание на проучванията сред съдиите и сред адвокатите през 2020-2021 г. Проучванията трябва да се проведат през първото тримесечие на 2022 г.
5. Последващи действия по отношение на проучванията сред ползвателите на услуги на съдилищата (вж. по-долу).

Пандемията затрудни работата по тези теми и някои от дейностите бяха забавени.

Напредъкът по горните дейности е както следва.

1. Срещите за диалоговите групи за обсъждане на резултатите от индикаторите се проведоха от януари до началото на март 2021 г. във формат, адаптиран към онлайн срещи. Бяха организирани общо 10 срещи на диалогови групи, в които участваха 21 съдебни органи.

Проведени бяха следните диалогови срещи (участници и дати):

- Финландия, Гърция, Норвегия и Румъния на 15 декември 2020 г. и 11 януари 2021 г.
- България, Дания, Словения, Швеция на 21 януари 2021 г. и 15 февруари 2021 г.
- Австрия, Унгария, Нидерландия, Словакия, Обединено кралство-Англия и Уелс на 7 и 29 януари 2021 г.
- Латвия, Литва, Португалия, Испания на 12 февруари 2021 г. и 2 март 2021 г.
- Франция, Ирландия, Италия и Шотландия на 2 февруари 2021 г. и 25 февруари 2021 г.

Основните въпроси, обсъдени по време на срещите на диалоговите групи, са включени в новия Стратегически план на ЕМСС за 2022-2025 г.

Отделните съвети трябва да приложат конкретните мерки, идентифицирани по време на заседанията на диалоговите групи, като разработят конкретни цели, които трябва да бъдат постигнати, и дейности, които трябва да бъдат предприети за тяхното постигане. Диалоговите срещи са стъпка от цикъла за подобряване на независимостта и отчетността, а следващата стъпка е разработването на национални планове за подобрене. Преди това беше създаден шаблон за план за подобрене за членовете и наблюдателите и този шаблон все още е валиден.

Разработването на планове за подобрения за справяне със слабостите и/или за надграждане на силните страни се забави, тъй като диалоговите срещи се проведоха със закъснение.

Проучването сред съдиите е актуализирано и подобрено и е планирано за първото тримесечие на 2022 г. Изследването сред адвокатите трябва да бъде обсъдено допълнително с ССВЕ.

Проучване сред съдиите

Предишното издание на проучването сред съдиите относно независимостта се проведе през първото тримесечие на 2019 г. Следващото издание се предвижда за първото тримесечие на 2022 г. За подготовка за следващото издание, беше прегледана методологията на проучването. Също така, въпросите от проучването бяха подложени на критична оценка.

Проучвания сред ползватели на услуги на съдилищата

Възприятията за независимостта на съдебната власт са от особено значение в системата от индикатори. Възприятието на ползвателите на услуги на съдилищата - като се обръща внимание на възприятието и опита на ползвателите на услуги на съдилищата по отношение на независимостта им при посещение в съда - обикновено липсва от наличните данни. През

последните години ЕМСС работи по формат за проучване сред ползватели на услуги на съдилищата, който може да се използва в европейските съдебни системи относно възприятието за независимост сред ползвателите.

През 2018/2019 групата на ЕМСС изготви няколко предварителни въпроса, а през 2019/2020 предварителните въпроси бяха разгледани и усъвършенствани и беше реализиран пилотен проект в четири държави. Въз основа на резултатите и опита от пилотния проект 2019/2020 беше взето решение да продължи работата по разработването и тестването на въпросник за ползвателите на услуги на съдилищата. Стигна се до заключението, че въпросникът от 2019/2020 е полезен, но опитът, придобит от пилотния проект, предполага, че би било уместно да се преразгледат въпросите и да се прецизират в езиков план.

През 2020/2021 въпросникът беше обсъден на три дистанционни заседания. Бяха направени предложения за езиково усъвършенстване, за комбиниране или изключване на въпроси и за добавяне на въпроси към въпросника по други теми. Също така беше обсъдено дали е целесъобразно да се използва един и същ въпросник за професионални ползватели и непрофесионални ползватели на услуги на съдилищата. Групата стигна до заключението, че повечето въпроси в редактирания въпросник са

В резултат от работата през 2021 г. бе изготвен консолидиран въпросник.

Качество на правосъдието

През 2020/2021 г. подгрупата по качеството проведе няколко онлайн срещи. Най-голямата трудност е да се разгледа въпросникът по отношение на резултатите във всяка държава и да се анализира дали въпросникът адекватно представя качеството в съдебната система по отношение на всеки от индикаторите.

Участниците бяха поканени да предложат начини за промяна на индикаторите, за да се усъвършенства въпросникът и валидността на резултатите от него.

Поради продължителността на работния процес се предлага да се отложи работата по оценяването за следващата година и да се работи по въпросника за качество. Смята се, че електронните заседания на живо са от съществено значение за напредъка в работата в тази област.

Пилотно проучване на икономическа стойност на съдебната власт

Докладът беше финализиран. ЕМСС спонсорира публикуването на окончателния доклад с отворен достъп.

2.1.2 Други дейности

2.2. Насърчаване на достъпа до правосъдие в дигиталната ера (измерено спрямо критериите за ефективност, разходи и своевременност) в полза на всички граждани на ЕС

Проект 2 за гарантиране на правото на ефективни средства за правна защита и справедлив съдебен процес при извънредни ситуации

По време на криза съществува риск достъпът до справедливи и безпристрастни съдилища да бъде ограничен. Целта на проекта беше да проучи правилата за гарантиране на достъп до правосъдие при режим на изключения. Основната цел на проекта беше да се определят минимални стандарти за гарантиране на правото на ефективно средство за правна защита и на справедлив съдебен процес, както е предвидено в член 47 от Хартата на ЕС за основните права при извънредни ситуации. Тези минимални стандарти се отнасят по-специално до зачитането на върховенството на закона, гаранциите за достъп до съдилищата, запазването на сигурността на юридическите специалисти и ползвателите, проследяването на делата, въздействието от използването на нови технологии. Проектът се фокусира върху поуки, извлечени при кризата с коронавируса, която засегна всички държави членки. За тази цел през октомври 2021 г. беше изпратено проучване на членовете и наблюдателите на ЕМСС, което даде възможност за оценка на прилаганите мерки за определяне на хода на действията, които трябва да се предприемат при извънредни ситуации. Отговорите бяха използвани за определяне на минимални стандарти, които да гарантират правото на независим процес при криза, включително изяснена роля на съдебните съвети при извънредни ситуации.

Проект 3 за насърчаване на цифровото правосъдие

Кризата с COVID-19 повлия значително на функционирането на съдебните власти и ускори развитието на дигитализацията на съдебните системи. Поради пандемията от Covid-19 беше решено да се организират поредица от онлайн семинари по дигитално правосъдие. Веднага от условията позволяват, ще бъде организирано пленарно заседание.

Първият семинар се проведе на 11 декември 2020 г. и имаше за цел да изясни разликите между събирането на данни, използването на данни, алгоритмите, машинното самообучение и изкуствения интелект. Вторият семинар се проведе на 26 февруари 2021 г. и темите обхващаха публикуване на съдебни решения, анонимизиране, машинно анонимизиране и GDPR.

Третият семинар се проведе на 21 май 2021 г. и беше съсредоточен върху положителните аспекти на цифровизацията, които трябва да се продължат напред. Всички доклади и презентации се публикуват за членовете на уебсайта на ЕМСС.

Основен проект 4 за насърчаване на достъпа до справедливи и безпристрастни съдилища

Целта беше да се продължи прилагането на насоките и стандартите на ЕМСС в областта на независимостта, ефективността и качеството на правосъдието. Работната среща по изпълнение на работата на ЕМСС, извършена между 2017-2020 г., планирана за 2020-2021 г., не се проведе.

2.2.1. Други дейности

Насърчаване на други аспекти на достъпа до правосъдие

Агенция на ЕС за основните права

Агенцията на Европейския съюз за основните права обяви покана за представяне на предложения за домакинство на сесия на Форума за основните права през 2021 г. (RightsForum21), която ще се проведе на 11 и 12 октомври 2021 г. и ще бъде насочена към различни предизвикателства, наред с другото, върховенството на закона, като две теми ще бъдат включени във всички дискусии: нашият отговор на последиците от пандемията и младежта на Европа. ЕМСС- ЕАЖ- АСА-Eurore се договориха да бъдат домакин на съвместна сесия на форума. Целта би била да се установи връзка с организации на гражданското общество (НПО) и да се види как съдебната система и организациите на гражданското общество могат да работят заедно за укрепване на правната уредба в Европа.

2.3. Укрепване на взаимното доверие сред европейските съдебни власти

Дейности и проекти

Обедни семинари на ЕМСС

За да насърчи взаимното опознаване и доверие сред членовете и наблюдателите на ЕМСС, особено в контекста на дистанционните заседания, ЕМСС започна да организира редовни обедни семинари. Всеки трети вторник от месеца се организира семинар по централна тема. Външни лектори и други заинтересовани страни могат да бъдат поканени за участие. Организиран са следните семинари:

- Рестартиране на съдилищата след лятото (септември 2020 г.);
- Положението на съдебната власт в Турция (октомври и ноември 2020 г.);
- Положението на съдебната власт в Полша (януари 2021 г.);
- Връзката между съдебните съвети и съдийските асоциации (февруари 2021 г.);
- Положението на съдебната власт в Унгария (март 2021 г.);
- Дискусия относно стратегията на ЕМСС за 2022-2025 г. (април 2021 г.);
- Съдебна реформа в Испания (май 2021 г.);
- Представяне на докладите по проекти на ЕМСС (юни 2021 г.).

Насърчаване на взаимното доверие сред съдиите

Европейска мрежа за съдебно обучение - ЕМСО

ЕМСС продължи сътрудничеството с ЕМСО и участва в годишната среща с ЕМСО и неговите партньори.

Подобряване на взаимното опознаване и разбиране на съдебните системи

Искане за информация

Споделянето на информация и най-добри практики сред членовете и наблюдателите на ЕМСС е важна характеристика на мрежата. През 2020/2021 г. много от въпросниците бяха споделени между членовете и наблюдателите.